

сж плащали данъкъ, и на тѣхъ както и на втория класъ — свободнитѣ себри, е лежалъ цѣлиятъ данъченъ товаръ на старобългарската държава. А данъцитѣ, започвайки отъ византийското владичество и особено въ второто цорство, сж били голѣми и тежки, и споредъ българскиятъ архиепископъ Теофилакъ, сж били събирани съ голѣми жестокости. Ратаитѣ не сж били прикрепени къмъ земята и нѣматъ нищо общо съ римскиятъ колонатъ, а сж имали своя лична свобода, могли сж да напускатъ селото и земята, която работатъ и да се поселяватъ другаде. Това сж вършили най-често, като сж се поселвали въ манастирскитѣ земи или въ тѣзи на нѣкой влиятеленъ боляринъ, като по такъвъ иачинъ сж били запазени отъ тежестъта на непоносимитѣ данъци, тъй като тѣзи съсловия или не сж плащали никакъвъ данъкъ, или ако сж плащали такъвъ, той е билъ незначително малъкъ.

Свободни Себри. — Свободнитѣ себри сж били селени, които сж имали свои собствени домове и сж обработвали свои собствени имоти, за което сж плащали данъци само на държавата.

Прониятски люди. — За известни заслуги на нѣкое лице, спрямо царя респ. държавата, сж му били давани права да прибира частъ или всичкитѣ данъци отъ държавнитѣ приходи на частъ отъ село или цѣло такова или на нѣколко села. Това отстъпване на държавнитѣ доходи се наричало прония, а наградения съ нея — прониятъ. Последниятъ въ замена на това е билъ задълженъ спрямо властъта, напр. той подържалъ известенъ брой въоръжена команда съ която е билъ длъженъ да се явява въ известни случаи.

Църковни люди. — Българскитѣ царе подарявали на манастиритѣ земи заедно съ жителитѣ имъ, които бивали не само себри, но и боляри и духовни лица. Тѣзи хора се наричали църковни люди. Тѣ били собственици на имотитѣ си и зависимостъта имъ отъ църквата се състояла въ това, че били подъ нейно ведомство и че плащали само ней данъци. Съ това последно обстоятелство тѣ били поставени по добре отъ свободнитѣ люди, защото били свободни — отъ много тежкитѣ данъци и повинности, съ които били обложени другитѣ класи отъ себритѣ.

Граждани. — Гражданитѣ сж последния класъ отъ себритѣ. Тѣ били свободни люди, имотни, живеяли въ градоветѣ и се занимавали главно съ търговия и индустрия и като следствие на това се ползвали съ права и привилегии, които имъ бивали признавани съ царски хрисовули издавани на градоветѣ.